

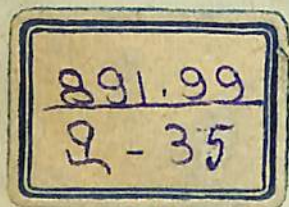
ԲՃ. Ա. Զարգարեանց

ԱԴԱԹ ՉԻ

Կամեղիս
Երկու զործողութեամբ

Զօհ բարբառով

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս

Էլեկտրասպ. Օր. Ն. Աղանեանի, Պոլից. 7

1912

19 NOV 2011

891.99

2-35

Բժ. Ա. Զարգարեանի

Աշխատանքային Օգնություն

1918 թ. v/1

Քիչիկ

Ա Դ Ա Թ Չ Ի

Կոմիտեի անունից

1901
1365

Զօհ բարբառով

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս

Էլեկտրոնայ. Օր. Ն. Աղանեսյանի, Պոլիգ. 7
1912

12 APR 2013

29008

Настоящая пьеса, подъ заглавіемъ „Не въ обы-
чаѣ“, соч. Д-ра Ар. Заргарьянца, разрѣшено Намѣст-
никомъ Его Императорскаго Величества на Кавказѣ,
для представленія на сценахъ (отзывъ Канцеляріи за
№ 26876) 1910 г. 16 декабря г. Тифлисъ.

И. д. Предсѣдателя Комитета Колобовъ

Секретарь А. Гусевъ.

Այս պիեսի ներկայացնելու իրաւունքը
վերապահւած է հեղինակին: Իրաւունք խնդրելու
համար դիմել՝ Թիֆլիս, Դ-րու Արիստ. Զարգարյանցու.

Բժ. Ա. Զարգ.

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՄԱՅՐ ԻՄ

Քե՛զ, միմիայն քե՛զ, քո անհուն սիրոյդ եւ անասելի բարութեանդ եւ պարտական այն բուն սիրոյ եւ ջերմ կարօտի համար, որ միշտ վառ են իմ մէջ դէպի իմ ծննդավայրը եւ հայրենակիցներս: Այո՛, քե՛զ եւ պարտական եւ այն բոլոր քաղցր յիշողութիւններն համար, որ երկար տարիներից ի վեր, նոյն իսկ հեռու օտարութեան մէջ, այնպիսի մեծ թափով այսօր վերականգնում են իմ հոգու ստաջ եւ ոգևորում ինձ:

Քո թանկագին եւ անմոռաց յիշատակին է նւիրում իր, թէեւ թոյլ, բայց քեզ հարազատ բարբառով խօսող զրիչը

Քո երախտապարտ որդի ՌՍՏԱՄԸ:

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

այ արտասանում է զօկերէնում ինչպէս

ա՛ ֆրանսերէն la յօդում

ու==ֆրանս. u

օ==ֆրանս. oe

եր	}	Կարդալ մի վանկով ինչպէս յի, յը, յա, յօ.
եր		
եա		
եօ		

Ա Դ Ա Թ Չ Ի

Կոմսեդիա երկու գործողութեամբ բժ. Ար. Զարգարեանցի

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

ՍԱՐԽՕՇԱՅ ԳԵԱՂՈՒՍՏ, մօտ 60 տարեկան, կարտուղ է դնում.

ՂԱՆԱԹԵԼ, նրա կինը 45 տարեկան, վրաց-նակ տարազով.

ԱԼՄԱԶ, սրանց աղջիկը, 18 տար. թաշկի-նակ է կապում.

ՄԿՐՏԻՉ, Գալուստի որդին, 21 տար. Ներ-սիսեան դպրոցաւարտ.

ԲԱԼԱՍԱՆ ՀԱՔՈՒ, Գալուստի քոյրը, 64 տար. զօկի հին տարազով.

ԹԱԹՆՍՈՒՅ ԲԱՂԴԻ, Ղանաթելի եղբայրը, 47 տար. կարտուղ է դնում:

ԶԱՔՐՈՒՅ ՎԱՐԴԻ, դրացու հարսը, Ալմազի ընկերուհին, 18—19 տար. վրացնակ տարազով.

ՂԱԿՐԻՅ ԽՈՒԴԻ, Կախի վաճառական, 53 տար. «գախկա» է դնում:

ԵՐԻՅ ՊԱԶՏԻ, այգեգործ, կարմիր թաշկի-նակ կապած գլխին, ոտաբոբիկ, չուխով.

ԱՄԸՐՁՈՒՆ, գիւղական ծառայ, 18 տար. մորթէ գդակ է դնում.

Գործողութիւնը կատարւում է Ագուլիսում, Եօթանասնական թւականներին:

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ 1.

Մեծ սենեակ գորգերով ծածկւած, ձախ կողմը մեծ թախտ վրան դորգ փռած, մի կողմը փոքրիկ դօշակ, դիմացի պատի վրայ կախւած են «Ոգի Հայաս-տանի» ասեղնագործ պատկերը շրջանակի մէջ, բարե-կամների մի քանի լուսանկարներ շրջանակներում և առանց շրջանակի: Աջ կողմի պատում երկու փոքր պահարաններ վարագոյրով ծածկւած, մէջ տեղը դուռ: Դիմացի պատին հացի սեղան, առանց սփռոցի, մի քանի հին ձեւի փափուկ աթոռներ: Սեղանի գլխին պա-տից կախ մի հին ձեւի հայելի: Ալմազը տնային զգես-տով աւելում է սենեակը և կարգի է բերում:

ԵՐԵՒՈՅԹ 1. ԱԼՄԱԶ

ԱԼՄԱԶ (մեճակ) Տինամ ըս նօկ մանուած Նադուկօ շլեապը ուրտի ան սազամ, նահամ ըն մօրդը Մօսկովից ան բարած: Անքան փուղ օր նրուք օնին, Մօսկովից ալ ըն բերիլ, հանա Տրա-պիգունից ալ (հայելու մօտ ուղղելով քաւի-նակը) ըհ, հօկ ելլախ հնրանդուն իս ունչ ա-հիմ. (զայրացած գլխից հանում է դէն գցում) ակնիս գիրուղն ա, գիրուղը... Բան Աստուած վիւր ան կալիլ օր նօկ եյկըն հըրսընքումը ելլախ կապուղը մահ իս ընամ, պուտի ան նել մնահած ըմընչթանից գանտինը մտամ... Ամա, ունչ հուղը

տում գիլհիս, օր ափիս ըռազի չի, նահամ ա մօր-
դըտ ուռտի նիզիլ ան, անդի ըս նարիլ, թանկուզ
քըշըղակի բո՛ւն շինի դրի գիլհիդ, էմ ո՛ւնչ պօրտքս
ա: Հօ, բաս իս մեխկ չիմ, օր թայի թուշի մօտ
սըվերիս մնծմ (ընկնելով թախսի վերայ սկսում
է հեկեկալ, դրսից լսում է ծափի ձայն, կըր-
կնում է բեմի ետեւից):

ՎԱՐԴԻ.—Ախչի, Այմազ, տուն ունման չի
կօ. (մտնում է Վարդին մի. նամակ ձեռքին):

ԵՐԵՒՈՅԹ 2. ԱԼՄԱԶ ԵՒ ՎԱՐԴԻ.

ՎԱՐԴԻ.—Ախչի, քըռանամ, ատ իմ ըս լէ-
իս. (դէս ու դէն նայելով). ունման ալ չի կօ
ախչի, ունչ կօյ է, դէ վիկօց, լեծման, ծօփ ալ
ըմ տալիս, սնս չի կօ, վիկօց, ախչի քըռանամ,
երլախըդ իմ ըս հանած...

ԱԼՄ.—Անդար մնօ ատի երլախ, ալհիս գի-
րուղն ա, ախչի, գիդամ չիս է, նոկ հըրսըն-
քումը պուտի ան նել մնահած մայսըս կոյտ էլի,
գատինը մտամ: Սող Ըգո՛ւլիս 3 պառաւ ախ-
ճիկ կօյ—մոյնը իս ըմ, բաս լծմ ունչ:

ՎԱՐԴԻ.—Ախճի, գիժ ըս, սարսաղ ըս, վի-
կօլ երլախըդ կապա. (տալիս է թաւկինակը). իս
օր մա երլախ ըմ նել կապամ գանըս վէր ան
նել գելիս, հըրդօ ալ տի՛նամ ըս քաղքի թըհնը
ըմ գիլհիս կապամ, իմ, ուրիշներից պակաս ըմ,
ո՛ւնչ իրիք, այ բանիտ կօց է:

ԱԼՄ.—Քու բո՛ւնդ ուրիշ ան, դո՛ւ ըշկօլամը
կըրդանած չիս, ըշկօլից դո՛ւս ալածներից ու՛վ ա
երլախ կապամ, սող Ըգո՛ւլիս շօտ ընան իրիք
հեգի (սկսում է կապել թաւկինակը եւ հեկե-
կում է):

ՎՐԴ.—այ հերիք ըս է. սարտըդ օրախ պա-
հա, ախպարըդ ընան սող, իզի ան սըհաթը փա-
հիլ ա տօլ... աղուրդ՝ Մկրճիտ ըշտեղ ան, տո՛ւն չի:

ԱԼՄ.—Ձէ, տուն չի, հօկ ա նանալ ան միը
հաքուց տուն: Ախիր գիդամ չիս է, հըրտանան
տղարըը երլախ կապածի վանան սկի լայաղ չին
նարամ մտայկ տօն:

ՎՐԴ.—է իմ, միը վարժապետը ընդեղ չի
նել, պարուն Արսէնը:

ԱԼՄ.—Դո՛ւ ալ հերիք ըս է, մա Արսէն հա,
Արսէն, ախիր օր շեապ ընամ դրէժ, մոյն տօսը
ուրիշներն ալ ըն նել մտայկ տօլ, իս ալ ըմընչը-
թանից ունչ մէյդուն ըմ դո՛ւս ալալ, ունչ ալ
պօր ըմ ալալ. (փչ հեկեկալով):

ՎՐԴ.—Աստուած սայրիս, հերիք ըս, Բախ-
տի բո՛ւն չի, մոյն ալ տանան մա քու ըգա-
հած մօրդտ ա դո՛ւս ալալ, օր համ շեապ ալ ա
դրել գիլհիդ, համ ալ Մօսկով ա տարալ... է
մայտըտ չի՛ խաթունօ ախճիկը, մոյն շըբաթամը
ղըմօշ զանրան սկըցանան, ասկա սըհաթը գիճել
վիզը, տարալ Մօսկով: Հալալ նօ խօ լափ քանի-
բի ախճիկ ան նել, քիզ ունչ ան հըսահած, համ

հարուստի ախճիկ ըս, համ ալ ուսում առած: Վարժապետը խօ քունըն ա, օր իզիս. ախպու-
րըդ հիտ մա քիզ ուշի անստի դօստ: Աս շը-
բանքն քանի հիտ անկած ձիր տուն:

ԱԼՄ.—Գո՛ւր, գելիս ան, մոյն հիտ ալ լափ
շըմքըմաշին ըբ ըռաստ աղալ, ձեռք ան բռնել,
ըմընչթանից անդի մոյն կըրմբեմ, օր գիղանալ
չիմ ունչ պճաղտակ մտամ: Ամա ափուս ճըն-
չելիս չիս, նօ վարժապետի ախճիկ ան տօլ, նը-
րօնը կախի եմ նուխվա վաճառականներն ըն,
հանքի չի վարժապետը, ունման մարդու ո՞, ատի
տղի, զարգահած: լուսաւոր, ամման բո՛ւն գիղուղ:

ՎՐԴ.—Է իմ, էմ մօրդս օր վարժապետ չի,
մա պակաս ա: Ախճի, աղուրդ գիր ըմ բանած
օր կանգիս, մոյն տիս ունչ ան գիրում:

ԱԼՄ.—Սկի ալ չի պակաս, իմ ան պակաս,
ամա լուսաւորւածի տեղը շուկ ա, տօ տինիմ,
ունչ ան գիրում: (վերցնում է նամակը). փոշ-
տով ա ակած, թա կըրըւանով:

ՎՐԴ.—Ախճի, մկէլ օրաց նոկ Լանկից Խու-
ղի ան կախիցը ակած, նոյ ան բանած:

ԱԼՄ.—Ատ ո՛ւրն ան է Լանկից Խուղի, ճըն-
չելիս չիմ:

ՎՐԴ.—Նահամ ըն շօտ վախտ ա տօն չի ակած,
հըրդօ ակած ա ախճիկ նշանի, նրուց տօնը նօկ
Փըրշի կըհաւին մօտ պալկոնաւոր տօնըն ա:

ԱԼՄ.—Ակած ա ախճիկ նշանի, ախճի, գի-

ղան չիս, ուսում առած ա, շոհիլ ան, շեմալ ա
դըում, թան կարտուղ:

ՎՐԴ.—Այ բալամ, իս ըշտեղանց ըմ տան-
հած, օր գիղիմ:

ԱԼՄ.—Բան հօկ գիրը ուլ ա բանալ, օր
գիղան չիս:

ՎՐԴ.—(նստելով). Ախճի, քանալ մօթա-
մօթ նստէ՞ծ ըմ, հըլերին ըռաչիս գիղան ըմ
կապամ, մոյն ալ տինիմ, դո՛ւրքը պայրկ-պայրկ,
վեր ըն թակամ, ալ գիղանալ չիմ երլախս ուո-
տի ըմ կապալ, ուոտի չիմ կապալ, մոյն ալ
տինիմ թըլընթափած Զարգանից Ընրստամ ըռա-
չիս կանանձ ան: Այ տղօ, ունչ կօ, խանը ընան.
Թան՝ մըշտըլըղս տօ—անիմ, այ տղօ, ահա տի-
նիմ ունչ ան է, քու էզնան եմ ակած, թան խօյ-
լանց Սարգիս, քի՛ չէ, մըշտըլըղս տօ, ետով
անիմ, ահա ճօրս ա կտրել, հանամ մոյն անկո՛ւ
շըհանույ ա նել թակալ օկնը, ծացիցը հա-
նալ ա դոկ գիրը: Մանտըղ ան, իս օր քիզ նահամ
ըմ նել թան քըշաղակը իրիք օր ա միր ծառին
քըշքըշալիս ան, դո՛ւ ման տնօղ ըս նել տալիս,
հըդօ հօ հըվանտիլ ըս, էյ կծիմ, դէ՛ շոտ աբա
կըրդանի, շօտ ըմ նիգանան:

ԱԼՄ.—Ախճի, անդի փիս թընակալ ա գիր-
ւէ՞ծ օր ըսկի կըրդանիս չի (սկսում է կարդալ,
անվստահ) «1874 ամի փետրվարի 14-ին ի Դախ-
գորովագոյթ մայր իմ Թումիզաու և սիրելի կողա-

կից Վարդի Գրիգորեան Զօհրաբեանց: Նախ քանի շարքս կարճառօտ գրեցիմ վասն միամտութեան կողմանէ լինիք միամիտ: Եթէ կամենաք մերոյս կողմանէ որպէսութիւն իմանալ, փառք և գոհութիւն Աստուծոյ, մենք սաղ սալամաթ ենք և ձեր ջանսաղութիւնը կը ցանկամք ի տեսնէ մերմէ. ամէն: Մէկ էլ այս երկու օրըս դուրս են գալիս դէպի տուն, քարվանսով Սարգարից Ստեփանը՝ դաշտեցի, Փանից Շմամունը, Եարվելից Ղուգեազը և մեր դուքանի ղօնշի Լակրից Խուղին, Աստուծով բարիկենդանին տեղդ կը լինեն: Ղօնշի Խուղու ձեռքով ուղարկեցիմ օյզուն համար փախկի բաֆտայ, մէկ ջուխտ սաղրի քօշար, մէկ հատ դումաշ մանդիլացու, Վարդի համար մէկ շարմահի սանդըր մէկ ճրկըտանոց և մէկ շալ դէյրացու, (Վարդին ուրախանում է) տան համար մէկ քայսակ փընդըդ, շամբալութ և 4 հատ լիմօն... Բարիկենդան է, քէֆ կանէք: Մէկէլ, որ գլխաւորն է, ղօնշի Խուղին գալիս է տեղդ... ախճիկ ուզելու մտքով, թէ կարողանայիք մեր ղօնշի Գալուստից Ալմազին տայիք... նրան»...

Վահ, աս ո՛ւնչ ան գիրում է, գիժ ան (դադարում է):

ՎրԴ.— Իմ ան գիժ, կըրդանի, կըրդանի, տինիք:

ԱԼՄ.— (ճարունակելով). «Գալուստից Ալմա-

զին տայիք նրան, լաւ կը լինէր... հարուստ է»... Վէ, վէ հօկ մօրդը լաւ գիժվեծ ան:

ՎրԴ.— Հը, նո՛ւր ան, տանան, օր ահամ, դօկ ալ քիզ մօրդ, դօկ ալ քու շեապըդ (ուրախանալով) հը, հըրդօ քըշըղակին հըւստիլ ըս:

ԱԼՄ.— Ախճի, սո՛ւս է, անութ ա է, մոյնը լսիլ ան:

ՎրԴ.— Կըծիմ դանտի մօրդ, տինան ըս, քիզ հանտի ալ ա մտածամ, ետօվ, ետօվ, այ դէ մոյն կարգին կըրդանի է:

ԱԼՄ.— Դէ ալ ո՛ւնչ կարդիմ, պըրծել ան «հարցանողաց շատ բարով կանէք, ևս առաւել խնամիներին, հերբար Թումանին և քեռի Մինասին. մնամ ձեր խոնարհ որդի Թումաս Հայրապետեան Զաքարեանց»:

ՎրԴ.— Էյ կըծիմ է, տօ, տօ, մոյն գիրն ալ պաշիմ, տինան ըս ուռտի մօրդ ա, կըծիմ հանտի մօրդ է (համբուրելով նամակը թոյկոսում է):

ԱԼՄ.— Էյ Վարդի, բան ըշտեղանց երմանիք ատ տղին հանտի:

ՎրԴ.— Կանին, իս էմ սկոսո՛ւր հըրցանիլ ըմ, երմանիլ... քըռանամ, երտանամ, հըրդօ սկանարըս սանը գիճիլ ան նի, նօմ (դուրս է գրում):

ԵՐԵՒՈՅԹ 3. ԱԼՄԱԶ.

ԱԼՄ.—(մեհակ). Իս էմ Աստուածս, բախտա-
ւոր ա դոկ Վարդի. Եթիմ ընամ, դատի բախ-
տաւոր. եմբար Աստուած, տինիս զուտի մօրդ
ա ատ Խուրին, բօյր, բուսածը, հազուատը: Ո՞ւնչ
նիգամ անն, թաքի կըրդանած ընն, կըրդան-
հածները կնանաց դադիրը ուրիշ թանար ըն գի-
դամ է... Իլլաքիմ նոկ Սիրիփանաց Սուսբաթ,
Մոսկով ա կըրդանած, իս էմ Աստուածս, բախ-
տաւոր ա նրօ կնայկը. գիդամ չիմ. ամա էնձ
թոււմ ա, օր պարուն Արսէն ալ ա ատի նիլ...
(յիշելով) պո՛ւյ հոգը գիլիս, հրդօ օյգիս գիլ ան,
իս հալա կուլըս կթեծ չիմ, շոտ արիմ նօմ
(դուրս է գալիս):

ԵՐԵՒՈՅԹ 4. ՂԱՆԱԹԵԼ

ՂԱՆԱԹԵԼ.—(մտնում է չարսաւով). Ման-
նիմ նրօ գօրութեանը, թան արագըս կատարաւ
ա, սե էռծակը խօստահած ըմ, մատամ ան մա-
տաղ արիմ (վերցնելով չարսաւը նայում է
շուրջը): Հո՛կ աս ունչ ան, օթախը հալա հո՛կ հա-
լամըս ա, սմաւուր ալ չի կօ, անճի, Ալմազ,
Ալմազ, շտեղ ըս է, (որոնում է) ուխման չի կօ:
Ալմազ, Մըրճիտ, ըշտեղ ըք... ուխման չի կօ:
Բալքան անհած ան կուլը կթի (նայելով դէպի

բակը). Ախճի Ալմազ... հենէ սասը թօփի
փրահիցն ան գելիս... (ես դառնալով նայում է
սեղանին) հենչ սուփրա կօ, հենչ պօտնուց, տի-
նամ ըս, օրըս հօկ վախտն ա, հալա հօկ օրամ-
ըս ա միլ ախճիկը, ալ տինիք ուռ եանշաղն ա
ակած ըխճըկուս աւրօ արած (մտնում է Ալմազը):

ԵՐԵՒՈՅԹ 5, ՆՈՅՆԸ ԵՒ ԱԼՄԱԶԸ

ԱԼՄ.—Պոյ, օյգի, Էրբիլ ըս ակալ:

ՂԱՆ.—Ախճի, ըշտեղ ըս, կանչամ ըմ, կան-
չամ, սան տվուղ չի կօ:

ԱԼՄ.—Մա սասըդ լսեմ ակամ:

ՂԱՆ.—Մկրճիտ ըշտեղ ան, հալա քոն ան:

ԱԼՄ.—Ձէ, քոն չի, նուր ա դոնա ակալ:

ՂԱՆ.—Բըռանամ, ըշտեղ ան նանակ, ան ալ
ըռնից չայի:

ԱԼՄ.—Նանակ ան Բալասան հաքուց տուն,
ահալ ան երրկից հաքուն շօտ ա հալանակ արած
օր նօմ, ահալ ա չայի սպասիք ունչ:

ՂԱՆ.—Ախճի, հալա կանան ըս, շոտ արա
է, հըրդը հալաք արա, տօնը տեղդ սարքա:

ԱԼՄ.—(կարգի բերելով). Էյ կծիմ օյգի,
նըղանիս ունչ, ղօնշից Վանդի ան նել ակած,
պուտի երտանամ, նանակ կուլը կթիմ, ան ալ
առթուկն ա բրախ ակած ծըծեծ: Գիդամ չիմ,
հոնչ հոգը տօմ գիլիս:

ՂԱՆ.— Խեղկիս ունչ, բաւամ. բաւ հօրըդ իս
 ձենչ ջրդօք տօմ, բաւ դօկ ծյին ան, օր բարան
 գիլնէնքս... Իլլանիմ ան լանչառը, ան լանչառը,
 նօ իմ ան նեւ աւած:

ԱԼՄ.— Մարդիցը գիր ան նեւ աւած, բարան
 ան նեւ օր կարգիմ:

ՂԱՆ.— Շօտ դանթ ան նեւ արած, տուն ջո-
 հիլ տղօ էլանձ տեղը, նօ նոնր ան հրմըրծակ-
 ամ միւր շումքը ուտնը դրում, ըմընչէլիս չի.
 ան ալ տիս ձենչ վախտը գիլանմ ան, քշարանվ
 մօթամօթ, օր ունչ իս ընամ տուն, ունչ ալ քու
 ափի, է հոնը նրօ լրպըգտուէժ գիլհին: (Չանգ
 է անում դէպի դուռ):

ԱԼՄ.— Օյգի ջան, մէխկ չի, իմ ըս անիծք
 տալիս. եթիմ ախճիկ ան, գելիս ան, գոն, եանի
 միգ փնան ա տալիս:

ՂԱՆ.— (նստելով թախսի վրայ). շօտ, շօտ
 դանթ ան նարամ: Նոնր ա նօկ դուկըս, մոյն
 բիր տինիմ... Մեղաւորը սկանանն ան, օր լօխ-
 տան բրախ ա պահամ: (Ալմազը բերում է դու-
 կը). Մըմաւորըդ ձենչ հալի ան, նօկ չարսաւն ալ
 վիկօլ նըտեղուց (Ալմազը վերցնում է եւ դուռ
 գալիս):

ԵՐԵՒՈՅԹ 6. ՂԱՆԱԹԵԼ.

ՂԱՆ.— (մեկնակ). Եանան, հօկ պըրկինդանիս
 ըխճըկուս բախտը բօց ան ըլեկց, օր մոյն ալ

մըտաղավ գոն քու ուտնըդ... անջախ մա նօկ
 վարժապետն ան մաշտեղ ընգիէժ: Մկըճիտ ալ
 մա ամման օր գիճում ա երտըլը բիրան տօն,
 ահիս մաթօհ ա, դէ նոնր արիս ըրիսօյ ան սըր-
 տին ձերտի կըպիս: Ամա հայրը ձենչ լսի, բաւամ,
 սաղ տօնը տօկ ու գիհլն ա նարիլ: Նօ վարժա-
 պետի անխիկ ան տօլ (մանելով), նրօ ըգանձը
 սովդաքանն ան, սովդաքանը, առ ալ ըշտեղանց
 գիլանիք, խեղճ ըրիսիս եաշն ալ եինց ա կալիս:
 (լսում է Գալուսի անջնը):

(Կանչում է Գալուսը) Այ կընայի, այ ախ-
 ճի, ըշտեղ ըք:

ԵՐԵՒՈՅԹ 7. ՆՈՅՆԸ, ԳԱԼՈՒՍՏԸ, ԱԼՄԱԶԸ ԵՒ ԱՐՄԸՐՋՈՒՆԸ

(Գալուսը մտնում է մէկ ձեռքին զամբիւ-
 դը, միւս ձեռքին 4 վառիկ. կինը եւ աղջիկը
 դիմաւորում են, ծառան ետեւից):

ԳԱԼ. Այ տղօ Ամըջուն, իյկ հօկ ճոնճարը
 ճարքիցըս հինք օն (սալիս է ծառային):

ԱՐՄԱ.— Ապար տանիմ, մանթիմ, դօնաղ ա
 գելանց:

ԳԱԼ.— Չէ, ախմախ. ախճի Ալմազ, դոն ալ
 մկըօտը վիկօլ, տնանիք թանանը կտրտանիք,—
 կախի տիս ունչ ըմ նահամ—գիճանիք դրմըն-
 նոնը, թան չէ պըրկինդան վախտ ա, ճոնճի մոնչ-

տաճրին շօտ ա նիլ, մուշն ալ տաննա ծըպպըցահան...

ԱՄՄ.—(մօտենում է պօրհանին) Նոր ա մըկրօտը, վիկալիմ նօք:

ԱՄԸՐ.—Ապար, օր միւր մուշն ճոճը կրօնի, ղօնշիներից հայնդը բռնիլ ըմ բիւրիլ տեղը, սկի վախիման:

ԳԱԼ.—Յիմար, յիմար դոճա մա տօլ, ախմախ, շոճա արա, պրծէ, օր նօկ դանան ալ տանիս քօշ օրտը, խեղճ հէյվուհը մթանաց դէսն ա դոճօնը բռնչալիս ա, դէհա շոճա:

ԱՄԸՐ.—Հօկ սըհաթիս ապար, ամա ատ ա-նիծանձ դանան անդի խրթնուղն ա օր... (դուրս են գնում):

ԳԱԼ.—(բարկանալով)—Սա սըդ.—կրօհի:

ԵՐԵՒՈՅԹ 8. ԳԱԼՈՒՍԵ ԵՒ ՂԱՆԱԹԵԼԸ

ԳԱԼ.—(Բերած բաները դնում է քախսի վրան, ինքն էլ ծալապասիկ նստում). Այ կնայկ, իկ տիս, նոճը ա, հօվան ըս:

ՂԱՆ.—(բերելով քաբախը եւ դանակը, զամբիւղից հանում է միսը եւ գնում). Հօկ սա-րոճն կըլլեկացու ա:

ԳԱԼ.—Իս ալ մա կըլլեկացու ըմ առած (առնելով կնոջ ձեռիցը մսի կտորը) Ըհ՛ը, հօկ կըլլօլակըդ, հօկ խըրոլածը, հօկ չօղ տեղանն ալ կճոճիւր-րօված ա դաննիլ:

ՂԱՆ.—Այ հունչ քան ա է:

ԳԱԼ.—Չուրք դիրվանքա մոյն չէթվէն, շօտ ըմ առալ, ահամ բալքա մնահան հացի ալ:

ՂԱՆ.—Ատ հօվքար ըն ակուղները է: Չուրք գիրվանքով նիզամ ըս ղօնախլըդ ալ ընա առած, էհ, (նեղանալով) քու խանիթըդ ալ է, սկի հաղըս չի ակալ:

ԳԱԼ.—Պոճ, պոճ, այ կնայկ, ալ դիժվէս, 4 գիրվանքա մոյն չէթվէն էխճարը. քիզ պոճտի ա, Բարսեղաց Ակոճի 2 գիրվանքայ ա նառամ 2¹/₂, բաս նրուք հօլտի ըն եօլա նեխիս, տօնը լի քոճլֆանթ, ամման բոճն ալ մա բօլ բօլ, կնայկն ա նրօ քէյվանի, կնայկը:

ՂԱՆ.—(նեղացած հրում է մսի քաբախը, վեր կենում) Տօր, էնձ ըսկի պայտկ չի, տօր բալքա Բարսեղաց քէյվանին շինի քու ըզանձ-ծըդ, իս բոճն չօնիմ:

ԳԱԼ.—Այ, դէ աղջիկ է, խօշտաբութիւնը դիդամ չիս:

ՂԱՆ.—Օր աղքան հօվան ըս նեւ ատ քէյվա-նուն, ի՞մ ըք նեւ հօրըս եախիցը նաւտի պայրկ կըպեծ:

ԳԱԼ.—Դէ հերիք ըս է, փիեա, դառափաթ ա նարամ ըմ, աս ունչ թըհար ուխմատիք ըն էլած հօկ կնանիքը, փիեա:

ՂԱՆ.—Ձառափաթը նօ բզարամը քու թայը թուշիդ հիտ արա, իս սայրամ չիմ:

ԳԱԼ.— Դէ օր սայրամ չիս, լսէ տիս ունչ ըմ նահամ, գիդամ ըս ունչ կօ:

ՂԱՆ. Զէ, ունչ կօ, բըզարից աղուղը դո՛ւ ըս, էնձ ըս հըրցանամ, ունչ կօ:

ԳԱԼ.— Բան սարտըդ ալ սկի քիզ էհման չի նահամ, բան նահամ չիս աս ունչ խըբէր ան, մօրդըս իմ ան հօկքան մայս առած ասար, սուխարի առած... նօկ չօթկն ալ բիր, նօր ան նօկ ախճիկը:

ՂԱՆ.— Դո՛ւ ընան քու Աստուածը մտքատու մա գիծիլ էնձ, չօթքը բիրիլ ըմ, դո՛ւ անա տի-նիմ ունչ կօ (բերում է չօթը) դո՛ւ ալ օր մոյն անդու շօհու էհման առիս, մատիլ ան չօթկալ հըսէր արիս:

ԳԱԼ.— (Վերցնելով չօթը) Արկու շօհի, սան-ըուն անդու շօհի ան, (զգում է չօթի վրայ) հօկ մա 4 ճուճըդ քիզ նարամ ա իրիյք աբօսի, $4\frac{1}{4}$ գիր. մայսը 8 կապէկան չարիլ ան 6 շօհի 4 կոպ. (զգում է) $\frac{1}{2}$ գիրվանքայ չայի սուխարի—18 կապ. (զգում է) հօկ աբօսին, անդու կապէկը կօյ ունչ:

ՂԱՆ.— Այ մօրդ, դէ փուրըս փթել ան, դէ անայ է:

ԳԱԼ.— Դէ համփերն դո՛ւ ան է (մտածելով) ետով, դօկ արալ ա 1 մ. 12... մնահածը... (մտածելով) Բարխուդարաց դուքանիցը նահամ Զանից տղին մօտ, ընդեղ էխման չիմ առալ,

ընդեղանց հօ նահամ Ղասուսօ մօտ 8 կոպէկի ալ դարչին ըմ առալ, դօլմի վանն սանդուն ան նիլ, (զգում է) հօկ ալ 8 կոպէկը... Հօ, 10 կապէկի ալ բօմբի հոցն ա, ամա շուն տղան դալը ան քըրուում, ալ նրօ հանից էխման չիմ ընելաց, (զգում է) հօկ ալ 10 կապէկը, բան անդու կապէկը ըշտեղ ան մնահալ, ընչիյ ըմ մատիլ տվէժ, ալ անդի էխման չիմ առած:

ՂԱՆ.— (Քանդելով չօթի զգածը վերցնում է տանում) Այ հերիք ըս է, հըրդօ մոյն ամիս ալ ընդընելաց ըս ատ անդու կապէկի ետտիլին, անա մույնին տվէժ ըս նիլ էլի:

ԳԱԼ.— Ենաւաշ, ատ ունչ բանի ըս է, բիր տինիմ, մատիլ ան ջմը դանփտար գիծիմ, (վերցնում է տետր եւ գում է) ջմը նարամ ա 1 մանէթ 32 կապ. ամա անդու կապէկը ունչ ա էլիլ (մտածում է) Հօ, ախիր բըզարից առաջ չէ օր ժում ըմ նահամ, անդու կապէկը խըչիմբիր ըմ գիծիլ, հըրդօ օր դըմաստ ան, (զգում է) փետրվարի 22-ին տան ային—օյին խարջ 1 մ. 34 կապ. Դէ քու հօրն ըղօրմի, վիկօլ տօր, օր անիմ քիզ ունչ կօ:

ՂԱՆ.— Դէ նահամ ըս, շոտ անա, համբերու-թիւնս կտրել ան:

ԳԱԼ.— Բան նահամ ըս տղըրդանա գիդամ չիս էլի, հօ, ան ըմ նիլ նահամ, նահիլ ըս, նահիլ չիս նօկ Լանից Խուդի ան աղած մըկէլօրաց

Կախիցը, (կամաց) նահամ ըն աղած ա փսակէի:
 ՂԱՆ.—Ետով:

ԳԱԼ.—Դէ ալ ունչ ետով, հրդօ ալ չիս գի-
 լնէ ընգանամ, աղուրդ ըն ահած օր կնգուն
 մօզը ձիգ անի խիլքը կօրճ, դէ շնտ ըրանիք,
 հանողք հրդը հանք ըրանիք, նօր ա Ալմազ,
 սանդն չայի թանդանք տանիք, օր ըշտեղ օր
 ընան շնտով գիւլ ըն, դոկ սուխարին ալ սան-
 րան դարսիլ ըք օր նըրվօ:

ՂԱՆ.—Ատ հալքար ըն աղուրդները; այ մօրդ,
 դո՛ւ ալ խօսք ըս նահամ, անդի ահա, օր բո՛ւն
 հասկանիք:

ԳԱԼ.—Լանդից Խուղի, հասկանամ ըս, Լա-
 կուից Խուղի, քու ախպուր Բաղդի հիտ ըն նեկ
 բրգարամը, ախպուրդ մոյն եան ըմ կանչալ
 հանրանալ արալ օր նրօ բիրի միր տուն, նրոք
 նուխվայ աշնաք ըն, հասկանամ ըս, չէ, հրդօ
 նօ թանդանքըդ տիս, տինիք ախպարըդ բան-
 քալլայ ան, գեանրամ ան մոյն բո՛ւն շինի, թան չէ:

ՂԱՆ.—Է՛յ կըծիմ, դօկ խօ մահ էմ տանած
 արագըս ա օր կատարւամ ա: Մա դո՛ւ ըս ան-
 հաւատ, օր ըրագին հըվըտելիս չիս: Ա՛յ Սուրփ
 Օվանէս, քու ըտնրտակիդ մատաղ, անտրս օր
 լսես, հօգնց մօթամօթ էռծակը քիզ մատաղ:

ԳԱԼ.—Ատ ունչ արագ ա, ունչ էռծակ ան,
 ատ նո՛ւր ան օր մինչնան հրդօ տօսալ հրօ դան-
 լան տարած չիս քու ըրագավըտ:

ՂԱՆ.—Դէ, ունչ ահիմ, գիդամ ըմ օր տնօգ
 ըս տալաց, դէ հրդօ ալ մա հըւատիլ, անագըս
 չի—ունչ ա, ան ալ իրիք հիտ իւրո՛ւր վան, ան-
 մանիմ նրօ սուրբ գօրութեանը, իրիք քըշիւր ան
 ըրագի տինամ ըմ մահ ա սուրփ Օվանէսը. ձիով
 աղած ա մեր հայնթը, Ալմազայ ա կանչամ,
 մոյն ալ տինիմ կըռահալ ա խուրշինիցը մոյն
 կարմիր խնձոր հանալ, մաշտեղիցը ճութ արալ,
 կէսը տուել Ալմազա, կէսը ինքը կանալ, բան դօկ
 անագըս չի օր կատարւամ ա:

ԳԱԼ.—Ա՛յ ախմախ, ձիով շօռ աղուրդ սուրփ
 Սարգիսն ան է, սուրբ Օվանէսը չի... ետով:

ՂԱՆ.—Ետով՝ ալ ունչ ետով, իս ալ վիր ըմ
 կահալ մօթամօթ վեզ տուել նրօ շումքը համփե-
 րալ, շամ վառալ, հայաթամըն ալ քօր գիճել,
 թուղ արալ աղալ, հօկա տօն ըմ մտել, օր դո՛ւ
 ալ աղաս:

ԳԱԼ.—Գորդ ունչ ան ահալ:

ՂԱՆ.—Ընջի գիճելալըս ճընապար ա աղալ,
 անկուտնջինը խօչ, վերջինը լափ կորճ ճընապար,
 փանան խօ դօւ ման ահիլ մա ըստեղ ան էլան:
 Հը՛ նո՛ւր ըս, հրդօ ալ չիս հըւատիլ:

ԳԱԼ.—Հըւատիլ ըմ, իբոր մինչընան վերջը
 մա դանտի բարին կատարի... Դէ աղիկ, արագըդ
 հանալ դրադ դրէ, շնտ ըրանիք, հրդօ գո՛ւլ ըն:
 (ոսի ձայն):

ՂԱՆ.—Պո՛ւյ, հո՛ւր գիլիս, մա հէնէ գելիս

քնն. ըստնասանս ան գելիս (սկսում է փոփր ինչ հաւաքել):

ԳԱԼ.—Վնաս չօնի, թանրուք ընան, տանիլ ըմ բօխչան շօռ նածիլ մինչնս ձիւր հրդըհանաք նարիլը:

ԵՐԵՒՈՅԹ 9, ՆՈՅՆԸ ԵՒ ԱԼՄԱԶԸ

(Մտնում է Ալմազը կուծը ուսին եւ դնում է անկիւնում):

ՂԱՆ.—Ախի, դո՞ւլ ըս, սարաւս դուղ ա ընգել, դէ շո՞ւտ արա, թօղա սուփըս հանա սանդղիցը, տիս նօկ գըլղանդիցն ալ հանա մաղի հատի, շարարըդ ալ հալսմ ղօկ հալամըն ա, դէ թո՞ւղ, թուղ, իս նարիլ ըմ, դո՞ւ նօ շուր ու շուրքըդ մոյն դըղըցողը:

ԱԼՄ.—Այ ատ ո՞ւնչ կօ է, ուհման ա գիւլաց:

ՂԱՆ.—Հօ, դօնաղ ա գիւլաց չայի, նօ շո՞ւտ արա շօլ դալըստ ըսկանի, դմօշ երլախըդ կսպա:

ԳԱԼ. Նօ բալաս, նօ, հեսէ ըշտեղ օր ընան գո՞ւլ ըն. աղիկ չի դատի տինին:

ՂԱՆ.—Նօք, բալաս, նօք մոյնտեղ, ըրելու շօտ բան կօ (դուրս եմ գնում):

ԳԱԼ.—(Վեր է կենում դուրս գալու) Իս ալ մոյն տինիմ նօկ ջերուն խո՞ւտ ըն տվեծ թա՞ չէ, մինչնս նրուց գո՞ւլըն ալ եիտ ըմ դառնիլ:

ՎԱՐԱԳՈՅԹ

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ II

ԵՐԵՒՈՅԹ 1. ԳԱԼՈՒՍՏԸ ԵՒ ՂԱՆԱԹԵԼԸ

ՂԱՆ.—Ունչ ըն էլալ, այ մօրդ, օրը ճօշկ ա կտրել, ալալ չին:

ԳԱԼ.—Գի՞դամ ըմ, ո՞ւլ ա գի՞դամ, ճընըպարի ալ ուլ ա չլօլ էլա՞ծ տարած եիրաց տուն, ամա Բաղդի ալ ա հիտը, գո՞ւլ անել խըբէր բերիլ (լըսում է ոտնաձայն) հենէ անկան... անկան:

ԵՐԵՒՈՅԹ 2. ՆՐԱՆՔ ԵՒ ՄԿՐՏԻԶԸ

ՂԱՆ.—(Մտնում է Մկրտիչ, Ղանաթէլ առաջ գնալով հանդիպում է Մկրտիչին): Այ կըծիմ է, դո՞ւլ ըս, բալաս, սրտաճաք ըս արալ է:

ՄԿՐՏ.—Հը, խայր ընայ, ունչ կօ, բարի լո՞ւս անի, բարե ճյգի, (նսնելով սեղանին) հալսմ չայ չիք խմէծ. օր տինիս նել Բալասան հաքուն ուրտի չայ անել պատրաստած, քէֆդ գո՞ւլ անել, ալ էղանլ, ալ հրեշնիկ, թօղա էղ, վերջամիս ալ կայնած ան թա՞ անըս օր մատամ ան մոյն մաթան ան ղանձո՞ւ արիմ, օր օտիս... Այ հաքու, հերիք ան կէշտ ըմ, չէ օր չէ, մատամ ան չինիմ, ունչ ըս նահիլ, զօռալ ըտըցահալ ան էլի (նայելով ժամացոյցին) պահ հալսմ քշարվան սհաթի այնն ան,

փուլըս լիքը տըխկալիս ան, մօրդ ըս իկ դըմահի,
հալա ուվ ան գիդամ, մինչն ան ճօջ մոյն չուրք
տեղ ալ դանիս ըն խըմըցանիլ...

ՂԱՆ.—Այ դուզի, տեղիս անգաթը ատի ան
է, նալը ըս նեւ գիդամ: Պըրկինդան վախտ ա,
օյգին ընան հաքուքը, եա խօյլաքը օր անգաթ
չի ըտըցանին, բան ուվ ա ըտըցնելաց, զանքուճ
ալ չօնիս, օր նօյ ալ ըտըցանի:

ՄԿՐՏ.—(Վերցնելով սեղանից փափե) աս
ոճնչ սանրոճն չամուճ ա, աղուրդ աս ոճնչ դօնա-
ղի թանդրաք ան, ում ըք ըսպասամ, օյգի:

ՂԱՆ.—Լանկրից Խուղի ընան, քու քանի ըն
գելաց, ափիդ բըզարամը տանած ան կանչած:

ՄԿՐՏ.—Հօ, նօկ հըլանոճը ըրբըվանին, օր
նահամ ըն կախիցը ալած ա փսակի, հաքուն ալ
ա նեւ ասրի նահամ նրօ հանի, անիկ, Լանկրից
Խուղի ուվ, միք ուվ, լսէժ չիմ օր նօ միդ բա-
րեկամ ընան:

ԳԱԼ.—(Տերողումեան գցելով) էլած չի, բալ-
քան դանալ ան:

ՄԿՐՏ.—Նօ, միք բարեկամը, Աստուած ունչ
արի:

ԳԱԼ.—Է, իմ, ոճնչն ա պակաս, խի՛քը,
թան փուղը:

ՄԿՐՏ.—Գիդամ չիմ, փուղը շօտ ա թան չէ,
ամա եաշը շօտ ա շօտ, պօպուս թայըն ան:

ԳԱԼ.—Եաշին հիտ ոճնչ բոճն օնիս, այ տղօ,

դոճ մարդին գործը տիս, աշողութիւնը տիս,
նստիլ վիկօլը, կարողութիւնը տիս... Եանը...
նըտեղ 70—80 տըրականներն ըն փսակվամ ջօ-
հիլ ըխճըկերաց վանան, քիզ հանի 45 տըրա-
կանը պանաւ ա...

ՄԿՐՏ.—Ներողութիւն, ափի, ըսկի ալ չի
45, 50-ից ալ իւլի ան, հօկ սըհաթիս հաքուց տուն
հաշվաք, դոճ անկալ 53 տըրական:

ԳԱԼ.—Էհ, գիճիք մա 50 տըրական, միք
Ալմազ ալ մահ ըս գիդամ շօտ ա պըտիկ—17-ը
թըմմէժ ան մտէժ 18-ը:

ՄԿՐՏ.—Ձէ, չէ, ափի, ատուր ըսկի իս հա-
մաճայն չիմ, ախիր մօրդ վիք ա կալիլ եիւրան
ձաքան վիւրան հալալ 17 տըրական ըխճըկուն տօլ
53 տըրական հըլանոճը մարդի, չէ, ատ կարելի
չի, ախիր, ափի, դոճ քաղաքամ էլած ըս, Թիֆ-
լիզ տանած ըս օր ախճիկը մինչն 23—25 տը-
րական չի դանալ, մարդու չին տալիս:

ՂԱՆ.—Պոճ, քոնամ, բալաս, ախճիկը օր
23 տըրական դանի, ալ նրօ ջօհիլ տղօյ ան մը-
տըկանիլ, նօմ տենիմ Ալմազըս ունչ հալի ան
(դուրս է գնում):

ԵՐԵՒՈՅԹ 3. ՄԿՐՏԻՉԸ ԵՒ ԳԱԼՈՒՍԸ

ՄԿՐՏ.—(մօր ետից) Շօտ սանրոճն ալ մը-
տըկանիլ ըն, իմ չեն մըտըկանիլ: Ախճիկ տա-

նուէր մտայկ ան տալիս նրօ արժանաւորութիւն-
ներին, խոհեմութեանը, համեստութեանը, տըն-
տեսութեանը, գեղեցկութեանը, վերջապէս ըխ-
ճըկու ծնողներին, բարեկամներին, մոյն խասկալ
օջաղին: Ա՛յ, մօրդ ըք նիզամ հենէ մարթավարի
մօրդ, ջօհիլ, խելաք, լուսաւոր, աշխատասէր:
Մըտըկանիլ չի՞, իմ չի մըտըկանիլ, խեղճ քոյրս
հալա՞ն հենչ եաշ ծնի, ըրխօյ ան:

ԳԱԼ.—Ատ հալ ա է, հալ, օր ատքան գեա-
վամ ըս:

ՄԿՐՏ.—Ո՛ւվ, ա՛յ, Արսէն վարժապետը, նրօ
հանից ալ...

ԳԱԼ.—(frfrջալով) Հա, հա, հա, վարժապետը,
սնրսն մօրդ, ... հա, հա.... իս ալ ահիմ հալ ա:
Ա՛յ տղօ, գիժ ըս, մօրդ ալ վարժապետի ախճիկ
ան տօլ, աղուրդ ըն ահած օր թօղա հաւար ըն
դսն ալած ըրծաթա ձվանք ըն նաժամ. տան-
հան չիք նել օր սովդանքարի ախճիկը վիկալին
տօն աղուր վարժապետի:

ՄԿՐՏ.—Ախիւր իմ է:

ԳԱԼ.—Անդի, միզանամ անգամ չի:

ՄԿՐՏ.—Դո՛ւք ալ մա ունչ օր ընան անգամ-
թան ըք չափամ, ջօհիլ ըրխին վիր ըք կալամ
տալիս մոյն հըլըվարի, ունչ ան թան մոյն անգամ
ջօհի փուղ ծնի, նահամ ըք անգամ ան, ջօհիլ տղան
խրաւունք չ'օնի ըխճիկու, կամ հարսի հիտ խու-
սի—անգամ չի, ըխճիկուն մարդու տալիս հըր-

ցանիլ չիք, ա՛յ ախճի, ա՛յ որթի, ա՛յ հէյվուն,
նիզամ ըս նօս նօկ մարդին, թան չէ—անգամ չի:
Գիդիլ չիս տուն հօրսը սկսաւոր ընան տղը-
մարդկաց կըշտին մատիլ ան լալիկ ընայ—ան-
գամ ան, վ'է, ախիւր ու՛ն մոյնը ահիմ է, ախիւր
հենչ ըսն ան անգամ չէ, անգամ չէ ու՛ն ա:
Մօրդ մատիլ ան եիրան խելքավը, ըսն ըսնի:
Հսի գիտութեանը, տրամաբանութեանը, եիրան
առողջ դատողութեանը, վերջապէս եիրան սըր-
տին, խղճին, ոչ թէ ամման մոյն հայն, փթէծ
սովորութեանը, անմիտ անգամին, օր դո՛ւք կա-
տարամ ըք, ինքներդ ալ չիք գիդամ ընչու, ա-
խիւր դատի ըսն ան նիլ, ուհման ալ դոկեան
տեղ եիրան խելքը կըցանիլ ան, չէ, ախի, իս
ըստեղ գարիլ չիմ միօլ, իս գարիլ չիմ տինիլ օր
ծնողը բիրին իրանց հալալ ըրխին բախտը,
ջօհիլ կեանքը, խըվըրցանին, պատիւը ըստառակ
գիճին, ցէխամը կըհկըհատին, և ան ալ անդուր
ուջի, օր անգամ ան, կամ անգամ չի, խեղճ էմ
քոյր, էմ սիրելի Ալմազ, քու բախտը դօկ ա
էլի: Իս ըսկի ըռագի չիմ, առանց էնձ ունչ նի-
զամ ըք ըրանիք, դո՛ւք ըք գիդամ (դուրս է գը-
նում):

ԵՐԵՒՈՅԹ 4. ԳԱԼՈՒՍՏԸ, ՅԵՏՈՅ ՂԱՆԱԹԵԼ

ԳԱԼ.—(Մենակ ձեռքը դէս ուղէն անցնելով)
Փանան փանան, հոկ՝ ա էլի հըրտանան մեր ու-

տում առածի խելքը: Ափսոս, ափսոս, ասեր փողար, օր ձիգ նմունների վարձյալ ըք խարջամ... Ախիր Մարխոշաց Գալստա ըշտեղ, Թիֆլիզի Ներսեսեանց շկօլը ըշտեղ, իս էմ Աստուածս, մա հախըս ա: Ախիր էնձ հւլ ա նահամ նել օր ատի ղալաթ արիմ է: Սովդաքանը ըս, տղիս ալ սովդաքանութիւն սվըրցուր, Նուխի ըղարկա, Կախը ըղարկա օր մօրդ ղո՛ւս գո՛ւ, նօ՛ր ըս ըղարկամ նօկ քանդւած Թիֆլիզը, ան ալ ուսում ըռելի, օր ասար քիզ ալ հօվան չի կօ և դաւալ ալ օյին բերի գիւհիդ: Տահաք, գիւհիս հենչ ա աւաղ, այ կնայի, Ղանաթել, ըշտեղ ըս:

ՂԱՆ.—(Դուրս գալով մէկ դռնից արագ գրփում է դէպի այն դուռը, որտեղից դուրս եկաւ Մկրտիչը) Ատ իմ ըս կըզնըվէ՞ծ այ մօրդ, ըրիսաս նօր ա, նօր ա նահալ (լալով) քո՛ւ մայր քո՛ւսայ, քալաս, նօր ըս նահալ, ճյգիտ մանուհի, հրդօ իս հենչ հուղը տօմ գիւհիս, (դառնալով դէպի Գալստայ) աստ հենչ ճղճղալը անել իմ ըս հոկ այգիդ օրարըս ըրիսիս սարտը մանդրամ, քո՛ւ խաւիթըդ ալ Աստուած կտրի, Թա՛մ ըրիսիս գիւհին մոյն փորձանք ա աւալ, ալ էմ ձանքիցս պրծանիլ չիս, սարսն ընաս երմահած: Քո՛ւ մայր քո՛ւսի ղո՛ւզի, նօր ըս նահալ, նօր ա, նահալ, նօր, այ մօրդ, քիզ հիտ չիմ:

ԳԱԼ.—Իս ունչ գիւղիս—փիս, միզ հօվան չի միւր անգամիս հօվան չի—ճընապարը բօց ան ըշ-

տեղ նիզամ ան ընդեղ նօ, ձեռքը բռնուղ չի կօ:
ՂԱՆ.—Դէ ջօհիլ ան—կըզնըվէ՞ծ ըս, նօյ ալ տըքահած ա:

ԳԱԼ.—Տըքահած ան, ունչն ա բօլ միւր տեղամը ցօրտ ջո՛ւրը... փիս մա գիւղիս նրօ գիւղանածան ըք նստելաց վիկօք:

ՂԱՆ.—Նօր ա նօկ գեանան, այ տղօ Ամբը ջո՛ւն, ըշտեղ ըս, ըղարկիք եսթիկին:

ԳԱԼ.—Բո՛ւն չօնիս, կանչիման, տղին ըղարկամ քօշ օրտը, ըսկի վախիման ըշտեղ օր ընան մթնի, տօն ա գիւլաց:

ՂԱՆ.—Ի՛մ, հենչ ան նել նահամ՝ օր կըզնըվես վարան:

ԳԱԼ.—Կայնած ան Թա՛մ աստ ո՛ւնչ անգամ ան, մատիլ ան մեր Ալմագա տօք միւր վարժապետին, ախիր մօրդ ալ դաւալ ախմախ խօսքը նահիլ ան:

ՂԱՆ.—Դէ ալ իմ ան ախմախ, վարժապետն ալ փիս տղօ չի, ունչ իրիք օր ըստըղացի չի, նըհախ տեղը ըրիսիս սարտը իմ ըս մանդրամ:

ԳԱԼ.—Վօյ, վօյ, դո՛ւ ալ ըս գիժ, այ կընայի, նիզամ ըս օր ըգելացաց ըռըխին մասխալա դանդիք, անին տղօ չին գիտել՝ վիր ըն կալալ ախճիկը տվել նօկ դո՛ւզնը վարժապետին, խիլքըդ ըշտե՛ղ ան, ալ չահիս, օր ամուլ ալ Վարժապետին, չէ, չէ... քանդիւրեանգի. ախիր մօրդ ալ դաւալ խօսկը նահիլ ան, մոյն մտածիլ չի...

Ախպարըդ ալ իմ ան եխտանալ... աղուրդ նոկ
գիծը նո ռենչ բոնը քանդի:

ՂԱՆ.—Ուլ է, Մկրճիտ, դո՛ւ ալ անդի ան-
լամաթ—անլամաթ խուսիլ ըս օր... նո ատի բոն
նարիլ չի:

ԳԱԼ.—Ի՞մ, արալ ա արալ ա, նահվիլ չի գո՛ւլ
(լսվում է դռան մուրճի ձայնը) (միասին) հետէ
ական, ական այ կնայկ. նո առաջը, ական,
փանք Աստոն:

ԵՐԵՒՈՅԹ 5. ՆՐԱՆՔ ԵՒ ԵՐԻՑ ՊԱՋՏԻՆ

ԵՐ. Պ. (մտնում է Երից Պագսին բարկացած,
բանը ուսին) Բարի աջողում, այ Գանլուստ ա-
պար, ախիր դատի բոն ան նիլ, հոկ քանի ան-
քամ ա օր ձիւր դանան մտում ա միւր տեղը, հըր-
տատի ալ նոմ, տեսնիմ սաղ մոյն շօր տընդաքըս
լափ փըչըցանած ան, ախիր դոկ խըժմըտանք ա:

ԳԱԼ. Տի՛նամ ըս հանա հէյլանին, աղուրդ ըն
ահած սարի օրջ: Քանի հիտ ըմ քուռակին ահած
քօղը հիտը տանի, դանան պայրկ կապի օր բօց
չէլի, ամման անքամ ալ տինամ ըս դատի խալ-
խին խայտառակամ ա էլի, շունըդ ընան սաղ,
Պագտի ախպար, նո բանիտ, ատ ախմախին
հախկին իս գիճլ ըմ, նո բըհրեծըդ արա:

ԵՐ. Պ. — Վալլա, բիլլա, աս անքամ ալ գի-
րանալ չիմ համփերիմ, բանիս կութավը անքամ
տվեմ օր, շուն նմուն կընձկընձայքը գիճիլ ան

նի, ախիր հերիք ան է, անքան ա մահ էգո՛ւցը
դո՛ւս ըս գելիս, գելիս ըս տինամ ատ անդարը
հենէ տընդաների հախին ան, պահ, ձիւր տօնը չի
չինւի, դօկքան ալ միսս ա նիլ օր միգ ըք աալիս:

ԳԱԼ.—Մա տեղն ան, շօտ ալ սանրոն ըս ա-
րած, օր թակած ըս:

ԵՐ. Պ.—Ախիր գիդամ չիս է, ամման ան-
քամ մտտիլ ան ուխմանի արոն հառնի, նոկ Աս-
տուածը, թան քու պատիւը չի նան նիլ: Գանլուստ
ապար, շուն նմուն ստըկցնելաց ըմ նիլ:

ԳԱԼ.—Ղօնշի, միամիտ կօց, ունչ ըրելի ան,
իս նարիլ ըմ, դո՛ւ նո քու բանիդ:

ԵՐ. Պ.—Շնորակալ ըմ, Գանլուստ ապար,
գիդամ ըմ օր ան գանդանը մանդրածը եիրան
գիլոն ան նարամ: Ախիր ուռտի չի անրոնըս
հառնվի, օր նատի շումալ տընդաներըս սոնգ ան
արած, ան ալ ունչ տնդաք, շանլի, նազլու
դեղձար, իրիք հատ ալ մալաչի, օր նուր ըմ նիլ
փեկստ արած, ան ալ ա կանած, բան դոկ ին-
սանֆ ա:

Գիդամ ըս էլի քեսախրին բոնը... օկըներս
տնգէծ ըք ատ ճօրըճօյգ էգո՛ւն, թան ան ալ
փըչանալ ան, հօ դանակը վիկօլ միգ մարթա
(լուում է դռան մուրճը):

ԳԱԼ.—(ֆիչ բարկացած) Զանըմ, դէ հերիք
ըս է, նո բանիդ, ահամ ունչ ըրելու ա իս

նարիլ ըմ, հետէ զօնադներ ըն դելիս, դաւի վախտ չի:

ԵՐ. Պ.—Դէ անուամիտ զըրբուն, Գնլուստ ապար, աղիտ սաստա, մեխկ ըք, ձիւր քնսիբն ըք (դուրս է գնում):

ՂԱՆ.—Դո՛ւ ալ մա ըշտեղ քեասիբ, ախլատ կօ, մա մատիլ ա հօփ տոս, է իմ մեխկ չին (մուրնի ձայն):

ԳԱԼ.—Սասըտ կարէ, քու բո՛ւնըդ չի, ախան, նօ առաջը, ախան, անպատճառ նրուք ըն նիլ (Ղանաթելը գնում է դիմաւորելու):

ԵՐԵԻՈՅԹ 6. ՆՐԱՆՔ, ԽՈՒԴԻՆ ԵՒ ԲԱՂԴԻՆ

(Մտնում են Լաւրից Խուդին եւ Բաղդին, բարեւելով մօտենում են Գալուստին. Ղանաթելը ձեռները կրծքին ծալած զլիսով բարեւում է նրանց պատասխանին, Գալուստը կիսով չափ տեղից վեր կենալով՝ բարեւում է):

ԽՈՒԴԻ.—Բարի աջդում, Գնլուստ ապար:

ԲԱՂ.—Բարով, էգնան, բարով բաջի:

ԳԱԼ.—Ա՛յ բարան ձիգ, բարան ըք ախալ:

ՂԱՆ.—Բարան զարփարի^{*)} ըք ախալ, նո՛ւր ըք, աղիյկ ըք:

ԽՈՒԴԻ.—Փանք Ասծու, ձիւր հրամանքը նո՛ւր

^{*)} Հաղար բարի:

ըք, Օղուլ-ուշաղալ, օվլադանլ, դօվլաթանլ, աղիյկ ըք:

ԳԱԼ.—Փանք Ասծու, դիփ ալ աղիյկ ըք, զօնշի Խուդի, համեցիւր, դըշնկին նստէ, ախճի, մոյն դօշնկ ալ բրանիք զօնշի Խուդի հատի, օր փափուկ ընայ:

ԽՈՒԴԻ.—Այ ո՛ւնչ հարկաւոր ա, հետէ դօշնկ ա էլի, փափուկ ա նստիլ ըմ:

ԳԱԼ.—Դէ աղիյկ, համեցիւր, նստէ հըտեղ, դէ Բաղդի հատի ալ մոյն ըսկամի բրանիք (Ղանաթելը ուզում է գնալ):

ԲԱՂ.—Ա՛յ բաջի, դէ հերիք ըս է, իս բիւրիլ ըմ էլի, մա դիդիս ըսկամուն տեղը զիդանլ չիմ (մտնում է միւս սենեակը):

ԳԱԼ.—Ա՛յ կնայի, դէ չայի, մաղի թաղրաք տանիք, է, զօնշի Խուդի, ալ ուրիշ, նո՛ւր ըք, քեփընէրդ, հալընէրդ, փանք Ասծու, աղիյկ ըք:

ԽՈՒԴԻ.—Փանք Ասծու, աղիյկ ըք, ձիւր մատիլ ա հըրցանիք, դո՛ւք նո՛ւր ըք:

ԲԱՂ.—(բերելով արորը) Հօկ ալ էմ ըսկամիս (դնում է եւ նստում):

ԳԱԼ.—Ո՛ւրիշ, շօտ վախտ ա օր ախած ըս, երրկէ ըմ լսել հրամանոցդ դո՛ւլլ, քարվանսերդ մի՛ծ ա նել, ուվքար ըն նել ձիւր հինգիւնները... Ախչի, չայ բրանիք, դէհա...

ԽՈՒԴԻ.—Նեղութիւն մաք քաշիլ, Գնլուստ ապար, շնորհակալ ըք:

ԳԱԼ.—Ո՛ւնչ նեղութիւն, շնորհակալըս ո՛ւննա, Ա՛լմազ, շո՛ւտ ըրանիք, ունչ կօ բընհիք (Ղանաթել գնում է միւս սենեակը)—հօ, ահաս ու՛լ ա նեւ ձիւր քեարվանամը:

ԽՈՒԻԴ.—Քեարվաններս անքտն ալ միծ չի նեւ —չուրք հէգիյ ըք նեւ՝ գըշտացի Սարգարաց Ստեփան ա նեւ, Փանից Շամամուն, Եարվելից Գեվէրք, մոյն ալ իս:

ԳԱԼ.—Սարգարաց տղան անկալ ա, ատ աղիյկ ան էլան, թան չէ հայրը շատ ա ընգիէծ:

ԽՈՒԻԴ.—Հրամել ըս, աղալ ա, մա հօր ուշի ան աղալ, թան չէ հրգօ գործի փիս վախտն ա նեւ:

ԳԱԼ.—Ետով, նո՛ւր ըք տեղ հըսահալ, հաւօն սարուն ան նեւ:

ԽՈՒԻԴ.—Քեափիրըս ունչ տինի, Իւշ Թանիան — բանը պուտի ան նեւ մնահած միւր Փանի տղան — Շամամուն սըռօնի, աղբաթը — իսայր դշտացուն ընան, միւր չարվադարին, օր ատ անկանը չի նան նեւ՝ լափ ձառքից դուս ան նեւ գելաց ատ խեղճ հէյվունը:

ԲԱՂ.—Նո՛ւր, բան էնձ իմ չիս պատմած:

ԽՈՒԻԴ.—Բան, լափ սըռօհած ա նեւ, մոյնը՝ ձեռաց անրիւ թօս անանգ ան ածալ բողազը, դըշտացին ուտը ձէռքը ձունով հարամ ա նեւ, մոյն ալ տիսնիք սկսել ան եիտ գո՛ւ:

ԳԱԼ.—Աստուած հանի տանի ըտեղու քամին, բօրան ա նեւ:

ԽՈՒԻԴ.—Բան ունչ ան, թան սիսեանցի չարվադօրը չի նան նեւ, ճընապարներս ալ ըք նեւ կըրցնելաց, ու՛լ ա գիղամ գիփ ալ սըռնըտեղաց ըք նեւ:

ԳԱԼ.—Մոյն ատի բօրանի ալ ութանասուն թվին միք ըք ոտստ աղալ Ղափանամը, ահ ալ մա հոկ փետրվար ամսին, պահօ, դիմամթ ա նեւ, դիմամթ:

ԵՐԵՒՈՅԹ Դ. ՆՐԱՆԲ, ԱԼՄԱԶԸ ԵՒ ՂԱՆԱԹԵԼԸ

(Ալմազը մնում է մատուցաբանով քեյր ձեռքին, դնում է քալսի վրայ եւ գլուխ տալով բարեւում է. Ղանաթելն էլ մօտենում է իր եղբորը):

ԳԱԼ.—Դրէ ըստեղ, մաշտեղ, դատի վիկօլ, դօնշի Խուզի, վիկօլ հոկ սողաքանը, ու թո՛ւնդ ան... բան իս ձիւր տանած բօրանը ահիմ թան ներսուց շարձին, օր անրիւ շարանթ ան ծաղկած ա:

ԽՈՒԻԴ.—Ա՛յ քիշի, ատի բո՛ւն չի նիլ, հոկ վախտըս շարձի ան նիլ ծաղկած:

ԲԱՂ.—Ի՛մ, էգնան, հազըր միւրը թուղ ըս արած ներսուցըն ըս նահամ, միւրը հան մոյն անրիւ օր ալ առաջ ա նեւ ծաղկած նրուցին հանից:

ՂԱՆ.—(Հիւրասիրելով) Ա՛յ համեցէք է, շան

քան զիճահիք է, զօնշի խուզի, Բաղդի զի-
ձահիք, ըստեղ ալ խօ կծոմի չիք խմելաց:

ԽՈՒԴ.—Շնորհակալ ըք, բա՛ջի, ըսկի գիճելու
սովորութիւն չ'օնիմ:

ԳԱԼ.—(Խնքը գցելով խուզու բնածակը) Այ
դէ թուղ տինիմ ունչ ըմ նարամ է; (Խուզին
աւզելում է) մոյն անուշ արա, տիս սննչ չայ ան,
Պօպով ա; ան ալ զիլհաններ տեսակիցը, օթ
աբըսանուց:

ԽՈՒԴ.—(Համը տեսնելով) Շօտ համավ չայ ան,
հրդօ կախամըն ալ ըն սկսէժ Պօպով բընըցանիլ:
առաջ ային օյին չայան շօտ ա նել:

ԳԱԼ.—Այ դօկ սուխարին ալ վիկօլ է, լափ
թօգայ ան, Բարխուդարաց տղարքը նուր ըն բի-
րիլ տվէժ Քաղքիցը, եաշիկը իս ըմ բօց արիլ
տվել:

ԽՈՒԴ.—Աղուրդ, գրուք ններ ըն, անդիկ ըն:

ԳԱԼ.—Շօտ խօղամ ըն, դուքանները օր
տինիս քէփդ գնլ ան, ամման բոն ալ օնին,
սննչ անիս, հրդօ գիղան ըս, զօնշի, ընչում ըն
նրուք սանրոն փուղ դադամ, դօկ մօղնի ըպրան-
քամը, միր զօկի կնանաց ալ խօ ճնընչելիս ըս,
օր պուտի բրախ տօս, քաղքուց հանի ալ
պայրիկ ըն փխօնիլ: Այ համեցէք է—սուխարի
անուշ ըրանիք է:

ԽՈՒԴ.—Ուրեմն մօղնի ապրանք ալ ըն պահամ
Բարխուդարաց: Բանընալա, զօշչող ըն, անպար:

ԲԱԼ.—Աղուրդ, խուզի, ունչ աղիչիկ ան
մայտս ան ընգիէլ, նօկ շամախեցի քօս հայը,
սննչ ան նրօ անուամը:

ԽՈՒԴ.—Նօկ քօս Բանդալը...

ԲԱԼ.—Հօ, հօ քօս Բանդալը անդի ան, հան
սանդ ան.—շուն տղօյ ան նել հան, նրօ վիզը չի
մանգրի, մայտըս ան մոյն հիտ սուտի ան խանալ
նօկ խեղճ ենգիլօվին:

ԽՈՒԴ.—Ատ սուրն ըս նահամ է, նօկ նօթի
նանդը:

ԲԱԼ.—Հօ, ատ մա շօտ սանրոն ան, պատ-
մա բա՛ջին ալ լաի, Էդնան ալ, բօլ ծըծան-
դիլ ըն:

ԽՈՒԴ.—Հըվատաս գիփի ալ լսէժ ընան ատ
նաղը, շօտ ա յայտնի:

ԳԱԼ.—Ձէ, լսէժ չիմ, ատ սննչ նաղլ ան, ա-
հա տինիք:

ԽՈՒԴ.—Հանի ան նելամ էլի—մոյն օր մոյն
ենգիլով ա գիելիս ատ Բանդալ կէշտը, մոյն բօ-
թուկ կանեակ նիղան, ոս մտածամ ա թան ենգի-
լօվը սննչ ան հասկանամ կանեակը սննչ ան, փըր-
քաշիկին հրամայան ան մոյն բօթուկ նօթ ածին,
պնդանը պայրիկ դրին, բիրին, տղան ալ բօթուկը
սանրոն թխտում պըտատամ ա, բիրան տալիս
ատ խեղճ հէյվանին չուրք մանէթը հինք նառամ:

ՂԱՆ.—Եանի ատ ններ ինսափ ա, այ զօնշի
խուզի, է իմ, մեխի չի:

ԳԱԼ.—(ածելով արադր) Համեցէք, մոյն թօս արանդ անուշ ըրանիք, ղօնշի, համեցէք, Բանդի:

ԽՈՒԴ.—(Վերցնելով բաժակը) Գանձուստ ապար, Աստուած օջաղներդ հաստատ պահի, տօններդ ալ լիքը, Աստուած բոլորիդ ալ աշողակ, բախտաւոր պահի, (զլուխ է ցալիս Ղանաթէլին) բանջի, Աստուած ձիր որթիքն ալ պայծառ պահի, նրուց ալ անթառամ փսակին արժանացնի, օր դո՛ւք ալ տինիք ըրխանիք (խմում է) բլր... աղուրդ ձիր մեծ տղան ըշտե՛ղ ան, հըրդօ եյկե՛ս տղոյ ան մանամ անյ դանմ:

ԳԱԼ.—Հրամե՛լ ըս, ղենչպէս չի, աս սարի ալ Թիֆլիզ ներսեսեանը աւարտալ ա ակալ տօն, ամա ըսկի տուն դանար չի նարամ, սաղ օրը դէսը դին ան վըզվզալիս (վերցնելով իր բաժակը) է՛, ղօնշի Խուդի, ձիր պայծառութիւնը, բանակ ղանարի ըք ակած, Աստուած պայծառ պահի, բախտաւոր պահի, միք ալ լսիք՝ ըրխանիք: Զիդ ալ մոյն հալալ կըթնակիրի ըրժընցանի, օր ըրխաքն ալ եթիմ չի միօն, է՛, նահվիլ չի, աշխարք ա, աղուրդ ա դժօր ան, ամա առանց օղըշաղի տօն չի եօլա նօլ: է՛, Բանդի, սաղ ընանք, աշողակ, ան կնայկ, Աստուած քու սրտիս ըզանմ՝ ծըն ալ քիզ տօ: Տէր Աստուած, հանրանթ միզ ալ մոյն եօն ըս նարիլ (խմում է): Ուխիսայ, ղենչ արանդ ան, կանեակ ա, կանեակ: Այ՛ դէ հաղղու

վիկօլ է՛, տինամ ըս միը քէյվանին ղուտի ան չանդանին պահած, մահ ա թոպայ ընան ուրթիցը նուր կարէծ, անուշ արա, ղօնշի Խուդի, (բաժակը ածելով առաջարկում է Բաղդուն) —Բանդի, համեցէք:

ԲԱՂԴԻ.—(Վերցնելով բաժակը) Սաղ ընանք օրախ, Խուդի, դալուստըդ բարի, բանակ ըս ակած:

ՂԱՆ.—Այ՛ սալար, դէ մօյն սանուն վիկօլ է՛, ծանծան ման նարիլ:

ԳԱԼ.—Հօ, ան ըմ նել նիզան հըրցանիմ, միը Մուխսին նո՛ւր ան Մուխսին ալ առաջվայ նըմուն ամառը տաք քո՛ւրքը սկանան ան դըքանամը հասում:

ԽՈՒԴ.—Մահ ուրտի օր թուղ ըս արած քստուն տարի սրօ հանից առաջ, անդի ալ հըդօյ ան, ըսկի փահած չի:

ԳԱԼ.—Տղանքը ըշտե՛ղ ըն, կըշտին ըն, ան ղիյկ ըն:

ԽՈՒԴ.—Մոյնը կշտին ան, սանուն ան, հօրը քօմանդ ան նարամ, ամա միծիցը փայղան չի կօ, փօջ ան դո՛ւս ակալ, անումը վանան Մօսկով հօր հանտի խրիդ ա նարամ, ամա, խօսկը միը մաջին միօյ, հահամ ըն շօս փարթամ հատիլ վիկօլ օնի:

ԲԱՂԴԻ.—Աս ղուտ ա է՛, ան ուսում ան ուսը:

ԽՈՒԴ.—Հրամե՛լ ըս, մա աս ուսումը չի նրօ տօնը քանդուղը:

ՂԱՆ.—Այ հերիք ան, ունչքան խըսըցահաս է, թուղ մոյն պուտի մազան անուշ արին:

ԽՈՒԴ.—Ձանմաթ մաք քաշիլ, բաշի, նոտամ ըմ էլի:

ԳԱԼ.—(Համեցէ՛ք անելով) Անուշ ըրանիք, այ կնայի, իմ չիս դոկ խնձորը քըչամամ, քըչամամ, դոնշին նոտիլ ան... Ձէ, դիւի հայրն ան մեղաւոր, ախիր մօրդ վիր ա կալիլ տղին դատի ջօհիլ տեղամը ըղարկիլ Մօսկով խըրդի, ան ալ ըշտեղ—Մօսկով, դէ ան ա փշանիլ ան, բան ունչ ան նելիլ:

ԽՈՒԴ.—Դըստն ահած, շօտ մեխիս ան ալալ ան օրին, լօց ըլելամ ան նել պատմամ... Արկու տարամը օթ հըզօր մանէթ ան խարջած:

ԲԱՂ.—Մազամ տա ունչքան փուղ ա մամամ, օր դօկ խարջին դըմանի: Ըսկի փուղ ա դըմանիլ:

ԳԱԼ.—Գիդամ չիմ հըրաւտան ջօհիլները ունչ ըն մտածամ, վալլան, բիլլան, ձեքըներամը ըսկի մոյն բոն չի գելիս, ամա օր փուղ ա ընդանամ ձեքները՝ անդի մոյն խժուում ըն օր ահիս թան փուղի թշնամի ընան: Ըսկի փուղի դադիր չին գիդամ: Ըղօրմածհոգի ափիս ան նել միշտ նահիլ. փուղին դադիրը եիմընանիք, թան չէ՝ եսթիլին դուշ ա քաշում, մոյն ալ տանաք հայդէ թուել ան նանալ:

ԲԱՂ.—Ալ նահամ ըս թուղ արիս, հենէք մոյն ատինըն ալ Մելիք Շաննգարայ տղան չի:

ԳԱԼ.—Իլլաքիմ տա վիզը մանդրածը, հօրը դօվլաթը սաղ դաղաթմիշ ա արալ նանալ:

ՂԱՆ.—Բան նահիլ ըն նել, թօփ ալ դոն նըուց քար չի նարիլ, ունտի ան օր տղան կարան ան պրծըցահալ, այ միզ ունչ է, խնամի, մազան անուշ ըրանիք:

ԲԱՂ.—Գիդամ ըս, բաշի, իս չի նամ նել, Խուդի հըվատաա գարի ունչ նել տեղ հըսանի, անքան ճընըպարին քըշատուղ ա նել, չլօլ ըն նելամ օր տանին եիրաց տուն, թուղ չիմ արալ:

ՂԱՆ.—Ատ նոլը ան նելիլ օր հայն դոնշու տօնը թուղ արի նօ ուրիշի մօտ:

ԽՈՒԴ.—Ան ա միր տեղի անաթը գիդամ ըս ալու, բաշի, դըրըրթանից ալածին թուղ ըն նարիլ օր հանգիստ տեղամը նստայ, ան ալ հօկ այդիզ օրարըս, մոյն տեղ կըրծ ա, մոյն տեղ մաթան անաթու, մոյնին մօտ կլօլակ, մոյն ուրիշի մօտ քըրրամած, ունման ըս, դէ իկ դըմանի: (Ղանաթէլը մարդու ալանցին փափսում է):

ԳԱԼ.—Այ տղարք, աղուրդ նոլը ըք մոյն մեղընայ անաթու հիս քըրրամ, քըրրամ, լազանթ ան տօլ, հը, նօր ա Ալմազ, ըշտեղ ըս, դէ շոնա ըրանիք:

ԽՈՒԴ.—Այ ապար, ունչ անաթու վախտ ա, չէ, չէ շնօրակալ ըք, նելիս ըք, նելիս, Բանդի

նօք (կանգնելով) հօկքան ալ պոսիւ ան նիլ ջա-
նրմ, չէ, բա՛շի, շնորակալ ըք:

ԲԱՂ.—(Նստած): Դէ, աղիյի, մո՞յն անձնա՞ն
ալ օտիք նեւ ետօւ:

ԳԱԼ.—Աֆֆաւրիմ Բաղդի, դրո՞ւստ ան նահամ
(դառնալով կնոջը) հան կանչանձ ըք:

ԽՈՒԴ.—Ձէ, չէ ապար, նեւիս ըք, Բաղդի,
է ի՞մ լսել չի՞ս օր պոսոյդուն խօստահամ, չէ,
մատիւ ան նօք, նօք, նօք:

ՂԱՆ.—Այ խնամի, դէ մահիք նեւ, հօկ
սըհաթս մա պատրաստ ա նիլ: (Բաղդին կանգ-
նում է):

ԽՈՒԴ.—Ձէ, բա՛շի, չէ, պոսոյդիս նըղանիւ
ան, ամութ ա, էհ, մնացիք բարձր շնորհակալ ըմ:

ԳԱԼ.—Իս ձիդ սենչ անիմ, օր աստի տեղը
թուղ արած՝ նեւիս ըք: Դէ օր մնալիս չիք՝ բարի
ճընակար, դէ դօնշի, աս էլան չի, մատիւ ան գո՞ւս,
խըսելու բանսը շօտ ա մնահալ:

ԽՈՒԴ.—Այ դէ բան սենչ ան, հան մո՞յն ալ ըք
գո՞ւս, անդու ալ ըք գո՞ւս, մնացիք բարձր:

ԳԱԼ.—Է՛ բարձր ըք տանալ, նօք բարի:

ԵՐԵՒՈՅԹ 8. ԳԱԼՈՒՍՏԸ ԵՒ ՂԱՆԱԹԵԼԸ

ՂԱՆ.—Մարթալարի մօրդ ա ելանձ:

ԳԱԼ.—Բան օր նահամ ըմ— լսէս տօսը հըղա-
րի նիսիմ օնի ենգիլօֆնների ընան լնդգիների վան-

ընան, ըսկի վեջամը չի, ատքան օր նիսիայ ան,
մո՞յն անդու, իրիք ատքան ալ չէ՞ օր նաղդ ա
նիլ:

ՂԱՆ.—Ըսկի անքան ալ հըլանը չի նըր-
վանալ ակնամըս, ամա, տանա եթիմների անուամը
օր տվէս՝ ըրտասալ ա, Ալմաղ, նօք ըս, իկ հօկ
հանաք կամաց, կամաց հըլանք, դօնադները
հանան (Ալմաղը մնում է սկսում է հաւաքել):

ԵՐԵՒՈՅԹ 9. ՆՐԱՆԹ ԵՒ ԲԱԼԱՍԱՆԸ

ԲԱԼ.—Բարի լո՞ւս, ապար, բարով հօրսը:

ԳԱԼ.—Բարձր ըս ակալ, բարով, հը՛ նո՞ւր ըս:

ԲԱԼ.—Աս ունչ ան է, սենչ ան տուն պա-
տահած օր ըսալըրիերիս եանքարը տվէձ վանան
ակալ ա մօտըս, քիզանից ան նեւ գինգանունմ
(դառնալով դէպի եղբորը) է, աղիյի, մեխի չի,
ի՞մ ըք սրաին կպում, ճօրը ճրօյդ մոյն տղօյ
օնիք, սարսը նօ՞ք ըք մանդրամ:

ՂԱՆ.—Դէ մա իս ալ ան չիմ նահամ, իս
էմ հնգիս:

ԳԱԼ.—Այ բա՛շի, հերիք ըս, սեւ ա նրօ
դամախին կպէձ: Նօկ Լանիից Խուղի իմ նեւ
կանչած, գիզան ըս էլի, ատուր ուշի սկսել ան
գէսից գինից, թւաբանութիւն, գիղիլ չիս քերա-
կանութիւն, գանդակ մանանկ գո՞ւս տվել բօրը-
թի նմուն փըրթիքըրթահալ, գո՞ւս Թիկալ նանալ:

ՂԱՆ.— Ետօ՛վ, բա՛ջի, ըշտեղ աննանի:
 ԲԱՆ.— Մա հըտեղանց մտել ան, նըտեղանց
 դո՛ւս աղալ, ահալ ա նեղիս ըմ ըշկօլը, վարժա-
 պետին մօտ:

ԳԱՆ.— Վա՛լլահ, բի՛լլահ, ահա՛ յօրտ խօս-
 կըս մա հօկ ա նեղ թա՛ թողա հաւար ըն դո՛ւս
 սկած ըրժաթա ձւանք ըն գիճում:

ԲԱՆ.— Ետով հըրտի ան էլալ, թաղընքից
 տինամ ըմ օր աղած ըն էլած:

ՂԱՆ.— Մա հոկ ա, բա՛ջի, դուս ըն աղալ,
 նո՛ւր ան օր տանած չիս, ախպուրըս հիս ըն նեղ:

ԲԱՆ.— Հալընթ նրուք քօշանց ըն նանի,
 իս սուրը Քրիստափօրի հայաթալին ըմ աղալ,
 ահամ մտամ մոյն դո՛ւրքը համփերիմ:

ԳԱՆ.— Շօտ երեկի մօրդ ա, ամա տինիք
 ունչ խբեր ան բերան միը Բաղդի, հրդօ ըշտեղ օր
 ընայ՝ եիտ ան դո՛ւլ. դէ իս յիմար չիմ օր ամման
 ուհմանի ախճիկ տօմ. մինչն ան տօսար հիտ չափիմ
 ունչ, մոյն հիտ կարիլ չիմ:

ՂԱՆ.— Ամա պուտի օր նօկ եթիմները կօն,
 ան ա էմ սարտըս նըղըցանամ, ունչքան չի
 նան դժօր ան, եղո՛ւց մըկէլ օրը եիւրան ալ ըն
 ըրխաք ըլեւց, նո՛ւր ա ըրխաս գիւրեւց եօլա
 տանի.

ԲԱՆ.— Այ հօրսը, ատ ընչէրից ըս խըսելիս
 է, դո՛ւ ահա մաշտեղ բո՛ւն գլո՛ւն գո՛ւ:

ԳԱՆ.— Հալընթ քի:

ԲԱՆ.— Դո՛ւ ահա ըխճըկուս բախար մոլոյն
 բօց էլի, աս պըրկինդան օրարըս մոյն ըրխա-
 նիք, նաղընթ գո՛ւնոլ տոշա դըրիք, թա՛ չէ
 մնահածը ուստի բոնիս, բո՛ւն ան, եօլայ ա նօլ:

ԳԱՆ.— Հալընթ քի:

ՂԱՆ.— Դէ իս ունչ ըմ նահամ, նոկքան ա-
 րաղը ում հատիլ ըմ նեղ տինամ, դէ ըրխիս հա-
 տի ան ալու...

ԵՐԵԻՅՈՅԹ 10 ՆՐԱՆՔ ԵՒ ԲԱՆԴԻՆ (ուրախ
 մտնելով):

ԳԱՆ.— Հը նո՛ւր ըս, տղօյ թա՛ ախճիլ:

ԲԱՆ.— Դէ, էգնան, բա՛ջի, մըշտղըս ալմ-
 հիք, Աստուած շնանուր արի:

ՂԱՆ.— Մանիմ Աստու սուրը գօրութեանը,
 ահա տինիք ուստի ան էլալ:

ԲԱՆ.— Մա հըտեղանց դո՛ւս ըք աղալ թա՛
 չէ, իս սկսեմ դա՛մալ, նօ ահալ ա՛ իս դա՛մալ,
 նօ հըցահալ ա՛ իս դա՛մալ, տինիմ կաղուղ ա.
 անա վերչանը ահամ նի՛ղան ըս, Խո՛ւղի, բո՛ւնը
 դըղըցանիմ, ունչ ըս տօլ օր շինիմ, նօ քի՛ քի՛ղ
 հատի մոյն սա՛րան խալաթ աղինիս վա՛րան, ահամ՝
 ամա մատիլ ան աս պըրկինդան հըսանիքը օտիք
 հա՛, նօ՛ քի ունչքան շո՛ւտ՝ անքան աղիլի:

ԳԱՆ.— Դէ գործի տայը մօրդ ա, գա՛րիլ չի
 խօ ամիսներով ըստեղ վեր ընդանիլ, իս նահամ

ըմ մա առաջուց վճռէ՛ծ բո՛ւն ան, Կախամբն
ըննիլ աղարբը ահած:

ԲԱԼ. — Շօտ կարելի ան մա միր Մուխսին
ըննյ թափշուր արած:

ԲԱՂ. Մոյն խասկավ հօգնեց չէ մըկէլ օրը
մտտիլ ան փստկանչ արած:

ՂԱՆ. — Ա՛կնիս վա՛րան, Տէր Աստուած, դօ-
րութեանդ մատաղ, ըռծակի տեղ դա՛ռն ըմ մըր-
թելաց, այ սուրբ Օվանէս:

ԳԱԼ. — Իս համաձայն ըմ, կնչանիք մըկել
օրը, Տէր Աստուած դօ՛ւ քու օրթնութիւնը ըր-
խիցըս անպակաս արիս: Ա՛յ կնայի, օկըդ լո՛ւս,
ախճիկներս բախտաւորւալ ա:

ՂԱՆ. — Բո՛ւնն ալ ընան լո՛ւս, տա՛հան արաղըս,
դա՛ռն ըմ մատաղ ըրելաց, դա՛ռն... այ
ախպար, քիզանից շնորհակալ ըմ օր քիզանալ
ան ըրխաս բաղտաւորւալ:

ԲԱԼ. — Ա՛յ ախպար, քու օկըտ ալ ընան լո՛ւս
իկ իս ալ քիզ սլա՛խմ, օր դա՛տի բախտաւորւաք,
հօրսը, Աստուած շնաւոր արի, բա՛րան կանաչ
կարմիրը կապին, մոյն բա՛րձի տըրանան, նօ՛ր ա
Ալմազ, նօ՛մ մոյն շընըւարիմ: (Նկատելով Ալմա-
զին, անոխից բռնում է եւ փառում ներս: Մըս-
նում է Մկրտիչը):

ԵՐԵՒՈՅԹ 11. ՆՐԱՆԲ ԵՒ ՄԿՐՏԻԶԸ

ՂԱՆ. (վազելով դէպի նրան) Մկրճիւս ջան,

բա՛լաս, օկըդ լո՛ւս, Լա՛կրից Խուզի քու բա՛ջի նշ...

ՄԿՐ. — (բարձր) Ո՛ւնչ ան, դա՛տի շո՛ւտ,
բան վարժապե՛տը... Իս ձիւ խըճմըտանքին ունչ
ահիմ, խեղճ էմ քոյր, խեղճ էմ Ալմազ...

ՎԱՐՍԱԳՈՅՐԸ ԻՋՆՈՒՄ Է

29008

ԳԻՆՆ Է 50 ԿՈՊ.

